

Sygn. akt III AUa 993/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
Sędziowie	SSA Alicja Kolonko SSA Witold Nowakowski
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2018 r. w Katowicach

sprawy z odwołania D. B. (1) (D. B. (1))

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 5 kwietnia 2017 r. sygn. akt XI U 4/17

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

/-/SSA A. Kolonko /-/SSA W. Bzibziak /-/SSA W. Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 993/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 4 listopada 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że ubezpieczona D. B. (1), jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresach od

6 września 2014r. do 31 grudnia 2014r. oraz od 9 lutego 2016r. Organ rentowy wskazał, że składka za grudzień 2015r. została opłacona po obowiązującym terminie, co spowodowało wygaśnięcie dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Wyjaśnił, że wpływ na ustalenie okresu podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu ma fakt dokonania w terminie zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz opłacenie składki na to ubezpieczenie w terminie i w prawidłowej wysokości. Ubezpieczona nie dopełniła obowiązku terminowego zgłoszenia do ubezpieczenia chorobowego oraz nie opłaciła należnej składki za grudzień 2015r. w terminie. Pismem z 21 września 2016r. zwróciła się z wnioskiem o przywrócenie terminu do dokonania zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz płatności składki na to ubezpieczenie za grudzień 2015 r., na co ZUS nie wyraził zgody.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona działająca przez pełnomocnika będącego radcą prawnym domagała się jej zmiany i uznania, że podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r. Podała, że pozostawała w błędnym przekonaniu, iż przysługujący jej

12-miesięczny zasiłek macierzyński, który rozpoczął się 1 stycznia 2015r. trwa do 31 grudnia 2015r. W okresie zasiłku macierzyńskiego prowadziła działalność gospodarczą i opłacała należne składki. Składki za kolejny miesiąc, wraz ze składką na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, opłaciła w dniu 9 lutego 2016r. O zaistniałych nieprawidłowościach dowiedziała się po wypłaceniu zasiłku chorobowego. Kierowała się przekonaniem, iż skoro nie zlikwidowała działalności gospodarczej, a zasiłek macierzyński przysługuje jej do 31 grudnia 2015r. to wystarczy, że opłaci składki od 1 stycznia 2016r. w terminie do 10 lutego 2016r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podając okoliczności wskazane w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017r., sygn. akt XI U 4/17 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję stwierdzając, że D. B. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r. oraz zasądził od ZUS na jej rzecz kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie akt organu rentowego, przesłuchania ubezpieczonej w charakterze strony (k. 33 i 35 a.s.) ustalił Sąd, że odwołująca się od lutego 2013r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, która polega na poradnictwie dietetycznym. Do marca 2016r. prowadziła samodzielnie księgowość, a od tego okresu jej działalność obsługuje biuro rachunkowe. D. B. (1) samodzielnie opłacała składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, a od września 2014r. także na ubezpieczenie chorobowe. O wysokości składek była informowana przez znajomą.

Podał również Sąd, że odwołująca się nie wiedziała, iż nie opłaciła składki za dzień 31 grudnia 2015r. Cały czas myślała, że była na zasiłku macierzyńskim do 31 grudnia 2015r. W dniu (...)urodziła syna. W styczniu 2015r. była w ZUS i wypełniała deklarację dotyczącą okresu przebywania na zasiłku macierzyńskim. Musiała zdecydować, czy będzie korzystała z 6-miesięcznego zasiłku macierzyńskiego, czy z rocznego. Zdecydowała, że przez rok będzie korzystać z tego zasiłku. Organ rentowy nie wydał decyzji w sprawie przyznania jej zasiłku macierzyńskiego.

Wskazał także Sąd, że D. B. (1) nieprzerwanie prowadziła działalność gospodarczą. Po zakończeniu zasiłku macierzyńskiego chciała dalej nieprzerwanie podlegać ubezpieczeniu chorobowemu. W związku z sugestią znajomej, że musi zgłosić się do wszystkich ubezpieczeń, wypełniła deklarację zgłoszeniową i złożyła ją w dniu 9 lutego 2016r.

Sąd I instancji stwierdził również, że ubezpieczona z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej dokonała zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. W okresie od 1 stycznia 2015r. do 30 grudnia 2015r. pobierała zasiłek macierzyński. Składkę na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za styczeń 2016r. opłaciła w dniu 9 lutego 2016r., a za dzień 31 grudnia 2015r. w dniu 5 grudnia 2016r.

Na wniosek organu rentowego odwołująca się złożyła w dniu 3 czerwca 2016r. druk ZUS KOA – Zgłoszenie korekty okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu, w którym wpisała, że podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 31 grudnia 2015 r., a na wniosek pracownika ZUS zmieniła datę na dzień 9 lutego 2016r.

Pismem z 21 września 2016r. D. B. (1) zwróciła się do organu rentowego z wnioskiem o przywrócenie terminu do dokonania zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od dnia 31 grudnia 2015r. oraz do opłacenia składek na to ubezpieczenie za okres od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r. Podniosła m.in., że zawsze opłacała składki w terminie i jest to jej pierwszy wniosek o przywrócenie terminu. Wniosek złożyła dopiero po tym, jak organ rentowy poinformował ją, że błędnie wypłacił jej zasiłek chorobowy. ZUS odmówił uwzględnienia tego wniosku nie uzasadniając jednak odmowy. Przytoczył jedynie przepis art. 14 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Decyzją z dnia 27 kwietnia 2016 r. przyznano ubezpieczonej prawo do zasiłku chorobowego za okres od 23 marca 2016r. do 20 kwietnia 2016r., a kolejną decyzją z dnia 30 maja 2016r. odmówiono jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 23 marca 2016r. do 8 maja 2016r.

Za bezsporne uznał Sąd, że odwołująca się w związku z nabyciem prawa do zasiłku macierzyńskiego nie dokonała wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz, że działalność gospodarczą kontynuowała także w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy w Katowicach przytoczył treść art. 6 ust. 1 pkt 5 i 19, art. 11, art. 13 pkt 4, art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 9 ust. 1c ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych i stwierdził, że zasadniczą okolicznością sporną było, czy ubezpieczona nieprzerwanie podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu po okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Stwierdził Sąd, że nie budziło wątpliwości, iż D. B. (1) z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlegała ubezpieczeniom obowiązkowym i dobrowolnemu chorobowemu od września 2014r. i z tego tytułu terminowo opłacała składki. W okresie od 1 stycznia 2015r. do 30 grudnia 2015r. pobierała zasiłek macierzyński.

W związku z tym z dniem 1 stycznia 2015 r. doszło w przypadku odwołującej się do zbiegu tytułów ubezpieczenia, który reguluje art. 9 ust.1c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Mogą one jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów.

Sąd I instancji podkreślił, że żaden z obowiązujących przepisów nie nakładał na ubezpieczoną w dacie nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego obowiązku wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Sytuacje, w których dochodzi do ustania ubezpieczenia w sposób zamknięty określa art. 14 ust. 2 i nie wymienia wśród nich zbiegu tytułów ubezpieczenia. Taką sytuację reguluje art. 9 ust. 1c dając pierwszeństwo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Oznacza to, iż D. B. (1) w okresie od 1 stycznia 2015r. do 30 grudnia 2015r. podlegała ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Od momentu ustania prawa do zasiłku macierzyńskiego nadal podlegała

obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, którą kontynuowała także w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Tym samym nie zaistniały więc podstawy do ponownego zgłoszenia jej do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Takie zgłoszenie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego nastąpiło we wrześniu 2014 r. i wobec braku wyrejestrowania, wywoływało skutki w sferze ubezpieczenia społecznego odwołującej się

z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej także po ustaniu prawa do zasiłku macierzyńskiego. Złożenie przez nią w dniu 3 czerwca 2016r. druku zgłoszeniowego ZUS KOA, w świetle powyższych okoliczności, uznać należy za bezprzedmiotowe.

Zauważył Sąd, że ubezpieczona była zobowiązana do uiszczenia składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za dzień 31 grudnia 2015r. (z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej) w terminie do 10 stycznia 2016r.

Wskazał Sąd na treść art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz przytoczył pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 stycznia 2007r.,

sygn. I UZP 6/06 (OSNP 2007/13-14/197), zgodnie z którym możliwe jest nieuwzględnienie przekroczenia terminu do opłacenia składki i uznanie, że mimo przekroczenia nie ustało ubezpieczenie.

Sąd I instancji podał, że organ rentowy poinformował D. B. (1) o braku zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za okres od

31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r., nie uzasadniając decyzji. Odwołująca się jako osoba fizyczna prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, powinna opłacać składkę do

10-go dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który należna jest składka. Tym samym składkę za dzień 31 grudnia 2015r. powinna zapłacić do 10 stycznia 2016r.

Zdaniem Sądu zaistniały jednak szczególne okoliczności, gdyż ubezpieczona od 1 stycznia 2015r. korzystała z 12-miesięcznego urlopu macierzyńskiego. Przyjęła, że urlop ten trwa do 31 grudnia 2015r. Nie można przyjąć, że w ten sposób zaniedbała swoje obowiązki jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i nienależycie dbała o swoje interesy. D. B. (1) nie jest prawnikiem, działalność gospodarczą prowadzi od 2013r. i do marca 2016r. nie zatrudniała nikogo do prowadzenia księgowości. Ponadto ZUS nie wydał decyzji o przyznaniu jej zasiłku macierzyńskiego, z której wynikałby okres na jaki został przyznany. W takich okolicznościach nie jest niczym niezwykłym, że ubezpieczona uznała, iż okres 12 miesięcy kończy się w dniu 31 grudnia 2015r., przy przyjęciu, że rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2015r. Nawet pracownicy organu rentowego pierwotnie przyjęli, że odwołująca się opłacając wszystkie składki zachowała w dniu 9 lutego 2016r. ciągłość ubezpieczenia i wypłacono jej zasiłek chorobowy za okres od 23 marca 2016r. do

20 kwietnia 2016r. ZUS skorygował swoją błędną decyzję, bez konsekwencji, chociaż powinien mieć wykwalifikowanych pracowników, a odmówił przywrócenia ubezpieczonej terminu, chociaż jej stopień zaniedbania był znikomy.

W ocenie Sądu takie postępowanie nie zasługuje na akceptację. Istnieją podstawy do przywrócenia D. B. (1) terminu do opłacenia składki za dzień 31 grudnia 2015r.

i ustalenia tym samym ciągłości ubezpieczenia po zakończeniu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Wskazał Sąd, że sprawiedliwe kryteria oceny możliwości wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie to: rozmiar opóźnienia, przyczyny opóźnienia i stopień dochowania przez ubezpieczonego należytej staranności w realizacji swoich obowiązków w kontekście innych spoczywających jeszcze na nim, konkurencyjnych obowiązków.

Uwzględniając powyższe kryteria i stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy w Katowicach uznał, że należało wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie. Oznacza to, że odwołująca się zachowała ciągłość dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od września 2014r. Tym samym podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r.

Podkreślił Sąd, że ubezpieczona w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego nie zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej i nie wyrejestrowała się z ubezpieczenia. Dlatego też po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego tytuł ubezpieczenia chorobowego wynikającego z prowadzonej działalności gospodarczej „odżył”, a ciągłość trwania ubezpieczenia chorobowego jest możliwa do przyjęcia wobec zasadności wyrażenia zgody na zapłatę przez nią składki na ubezpieczenie chorobowe za dzień 31 grudnia 2015r., po terminie.

W konsekwencji Sąd I instancji uznał, że D. B. (1) podlega z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r. i następnie od 9 lutego 2016r. i na mocy art. 477¹⁴

§ 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku, zaś o kosztach procesu na podstawie art. 98 kpc w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Powyższy wyrok zaskarżył organ rentowy zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, a przez to błędną jego ocenę prowadzącą do przyjęcia, że ubezpieczona jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r.,

2. naruszenie prawa materialnego:

- art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych prowadzące do ustalenia, iż w sprawie zaistniały przesłanki do przywrócenia ubezpieczonej terminu do opłacenia składki za grudzień 2015r. i ustalenia ciągłości ubezpieczenia.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Po przytoczeniu stanu faktycznego i prawnego sprawy skarżący stwierdził, że nie można podzielić stanowiska Sądu I instancji. Z treści art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że opóźnienie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe powoduje z mocy prawa ustanie ubezpieczenia. Ponowne objęcie dobrowolnymi ubezpieczeniami społecznymi, w tym chorobowym wymaga złożenia nowego wniosku przez ubezpieczonego. Samo opłacanie składek po ustaniu z mocy prawa dobrowolnego tytułu ubezpieczenia nie powoduje dalszego trwania ochrony ubezpieczeniowej z wygasłego stosunku ubezpieczenia.

Bezspornym w sprawie było, iż D. B. (1) nie dopełniła obowiązku opłacenia składki za dzień 31 grudnia 2015r.

Z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika, że do zaistniałego stanu rzeczy przyczynił się organ rentowy skoro nie uzasadnił braku zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenia chorobowe, nie wydał decyzji o przyznaniu ubezpieczonej zasiłku macierzyńskiego, z której wynikałoby na jaki okres został przyznany, wypłacił jej zasiłek chorobowy, a następnie skorygował swoją błędną decyzję bez konsekwencji.

Organ rentowy zauważył jednak, że rozstrzygnięcie wniosku z 22 września 2016r.

o przywrócenie terminu do dokonania zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego nie mogło być inne jak odmowne, skoro ustawa z 13 października 1998r. nie zna instytucji przywrócenia terminu do dokonania zgłoszenia. Także odmowne załatwienie wniosku w części dotyczącej zgody na opłacenie składek za grudzień 2015r. po terminie było uzasadnione w sytuacji, gdy składki za ten miesiąc nie zostały opłacone. Wpłata została dokonana dopiero przy złożeniu odwołania od zaskarżonej decyzji, tj. w grudniu 2016r. przy braku deklaracji rozliczeniowej z wykazaną składką na ubezpieczenie chorobowe.

Zdaniem ZUS także wyjaśnienia ubezpieczonej odnośnie nieopłacenia składki za 31 grudnia 2015r. są niespójne i budzą wątpliwości. Jak bowiem wskazano już w odpowiedzi na odwołanie to D. B. (1) we wniosku o zasiłek macierzyński wskazała datę zakończenia urlopu rodzicielskiego na dzień 30 grudnia 2015r. Trudno również uznać za okoliczność uzasadniającą uwzględnienie odwołania to, iż ubezpieczona nie jest prawnikiem. Jako przedsiębiorca i uczestnik obrotu gospodarczego jest zobowiązana do szczególnej staranności w sprawach związanych z tą działalnością, w tym do należytej realizacji obowiązków nałożonych przez ustawodawcę na prowadzących działalność gospodarczą płatników składek.

Skarżący podniósł nadto, iż Sąd I instancji oceniając decyzję stwierdzającą podleganie przez D. B. (1) dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu za okres od 6 września 2014r. do 31 grudnia 2014r. oraz od 9 lutego 2016r. dokonał jej zmiany stwierdzając podleganie przez nią ubezpieczeniu chorobowemu w okresie „od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r.” co, niezależnie od przedstawionych motywów rozstrzygnięcia oznacza, że skutek zmiany decyzji podleganie przez ubezpieczoną dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu ogranicza się tylko do okresu podanego w sentencji wyroku.

Ubezpieczona działająca przez pełnomocnika będącego radcą prawnym wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od ZUS na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Spór w rozstrzyganej sprawie dotyczył podlegania przez D. B. (1), jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r.

Zgodnie z art. 9 ust. 1c ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017r., poz. 1778), m.in. osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania tego zasiłku. Mogą jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Wskazać nadto należy na treść art. 11 ust. 2 tej ustawy, zgodnie z którym, m.in. osoby objęte obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu na swój wniosek. Zasady objęcia tym ubezpieczeniem, jak i jego ustania określa art. 14.

Okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były w zasadzie bezsporne i zostały prawidłowo wskazane przez Sąd Okręgowy w Katowicach. Nie można natomiast – zdaniem Sądu II instancji – podzielić oceny dokonanej przez Sąd I instancji i wyciągniętych wniosków końcowych.

Poza sporem było, że ubezpieczona od lutego 2013r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, z tytułu której opłacała składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, a od września 2014r. także na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. W okresie od 1 stycznia 2015r. do 30 grudnia 2015r. pobierała zasiłek macierzyński, w trakcie którego nadal prowadziła działalność gospodarczą. W dniu 9 lutego 2016r. dokonała zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Jak wynika z treści powołanego art. 9 ust. 1c ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego D. B. (1) podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu z tego tytułu. Prowadzona działalność gospodarcza mogła stanowić jedynie dodatkowy (ale już

dobrowolny) tytuł do podlegania tym ubezpieczeniom. Nie mogła natomiast podlegać w tym czasie ubezpieczeniu chorobowemu i to zarówno obowiązkowemu, jak i dobrowolnemu.

Art. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie wymienia bowiem osób pobierających zasiłek macierzyński lub zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego jako podlegających ubezpieczeniu chorobowemu, czy to obowiązkowemu, czy dobrowolnemu. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą mogą podlegać dobrowolnie temu ubezpieczeniu, ale tylko w przypadku podlegania przez nie obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tego tytułu. D. B. (1) w okresie od 1 stycznia 2015r. do 30 grudnia 2015r. nie posiadała więc żadnego tytułu umożliwiającego jej podleganie ubezpieczeniu chorobowemu.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie można podzielić stanowiska Sądu I instancji, że po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego ubezpieczona nie musiała ponownie zgłaszać się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Przerwa w ubezpieczeniu chorobowym w związku z pobieraniem zasiłku macierzyńskiego spowodowała jego formalne ustanie z uwagi na brzmienie art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (brak opłacenia składki na to ubezpieczenie). W takiej sytuacji objęcie D. B. (1) dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym po ustaniu tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowych w związku z pobieraniem zasiłku macierzyńskiego powinno nastąpić w sposób uregulowany w art. 14 ust. 1 tej ustawy, czyli od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem, ale nie wcześniej niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony. Nie ulega wątpliwości, że ubezpieczona nie zgłosiła takiego wniosku w pierwszym dniu następującym po okresie upływu obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowego z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Dlatego też nie mogła skutecznie domagać się ustalenia podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 31 grudnia 2015r.

Art. 14 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nakazuje uwzględnienie zastrzeżenia z art. 14 ust. 1a, który stanowi, iż objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane w terminie określonym w art. 36 ust. 4 (czyli w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia).

Oznacza to, że D. B. (1) powinna zatem dokonać zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych do 6 stycznia 2016r. W tym terminie wniosek taki nie został jednak zgłoszony.

Podkreślić należy, że wyrażenie zgody przez organ rentowy na opłacenie składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie, dotyczy wyłącznie opłacenia składek, a nie zgłoszenia do tego ubezpieczenia. Samo opłacenie składek nie stanowi o trwaniu wygasłego ubezpieczenia.

Należy wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych taka wykładnia art.14 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest już utrwalona.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2012r., sygn. I UK 339/11 (OSNP 2013/5-6/68) wskazał, że nie można przyjąć dorozumianego oświadczenia zainteresowanego o objęcie go dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Do stosunków ubezpieczenia społecznego – jako stosunków regulowanych prawem publicznym – nie ma zastosowania art. 60 kc, zgodnie z którym wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. Wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym musi być wyraźny i jednoznaczny. Nie jest wystarczające samo opłacanie przez zainteresowanego składek na to ubezpieczenie oraz przyjmowanie tych składek przez organ rentowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2001r., sygn. II UKN 518/00, OSNP 2003/10/257 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2015r., sygn. I UK 376/14, sn.pl.).

Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 12 grudnia 2012r., sygn. akt III AUa 1025/12 (LEX nr 1237292) stwierdzając, że osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu chorobowemu na zasadzie dobrowolności, a objęcie tym ubezpieczeniem realizuje się przez zgłoszenie stosownego

wniosku (art. 11 ust. 2 i art. 36 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Nie jest możliwe objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem, w tym także chorobowym, od wcześniejszej daty, niż data, w której wniosek został zgłoszony.

Wskazać należy, że D. B. nie mogłaby także powoływać się na omawiany przepis ze względu na brak jakiegokolwiek przerwy w prowadzonej działalności gospodarczej i tym samym przyjęcie, iż spełnienie przez nią zasady z art. 36 ust. 4 w chwili podjęcia działalności i zgłoszenia jej jako tytułu do ubezpieczeń obowiązkowych i dobrowolnego, powinno być nadal uwzględniane w rozstrzyganej sprawie.

Pogląd ten można uznać za uzasadniony dla ocen ubezpieczeń obowiązkowych (reaktywowanie wcześniejszego tytułu ubezpieczeń emerytalnego i rentowych), ale ubezpieczenie dobrowolne z uwagi na podstawową dla niego regułę zgłoszenia wniosku wymaga dodatkowej aktywności ze strony osoby pragnącej mu podlegać (por. powołane wcześniej wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2015r. i z dnia 29 marca 2012r.).

Wskazać nadto należy, iż nie ma możliwości przywrócenia terminu do złożenia wniosku o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, bowiem jest to termin prawa materialnego (v. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 kwietnia 2016r., sygn. akt III AUa 2023/15, LEX nr 2044409).

W konsekwencji przyjęć zatem należało, że brak było podstaw do uznania, że D. B. (1) podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 31 grudnia 2015r. do 8 lutego 2016r.

Mając powyższe względy na uwadze, skoro apelacja okazała się zasadna, Sąd II instancji na mocy art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

/-/SSA A. Kolonko /-/SSA W. Bzibziak /-/SSA W. Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP